

sage uit mijn lange artikel van 21 April. We zullen dus de passage overnemen, gelijk hij ze zelf aanhaalt. Hier luidt de door prof. v. d. Schuit uit mijn artikel geknipte passage:

Tot het goed-vrijgemaakt zijn behoort:

a, dat je met alle „rare“ snuiter (te beginnen met jezelf) wilt samenleven in één kerkverband, met allen, die gewillig en bereid zijn, langs den geordenden weg elkaar te dragen in meningsverschillen, die pas langzaam, langzaam kunnen worden opgelost qua geschillen, en die, zodra het hun bij gebreken noodzaak (!) gelukt mócht zijn (wat een heele toer vaak is) een geschil-van-meening te formuleeren in confessioneele taal, het langs den geordenden weg te behandelen naar Schrift en Belijdenis.

Tot zoover weer het citaat.

Vraagt men zich nu af, wat prof. v. d. Schuit zal bedoeld hebben met het „opzetten van een andere poort“, al is het maar „op een kier“, dan geloof ik, dat volgende woorden dienaangaande licht verschaffen:

Ik kan dit standpunt der Vrijgemaakte kerken begrijpen.

Ik kan ook begrijpen, dat dit een veroordeeling van 1892, en van het beginsel der Christelijke Gereformeerde Kerken is.

Deze kerken hebben gezegd: het kan ook anders. Deze kerken hebben gezegd: het moet ook anders, omdat „meningsverschillen“ reeds toen uitgesproken waren tot „leergeschillen“, die de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Doleerende kerken van elkander scheidden.

Tot zoover dan weer deze aanhaling.

Laat ons weer enkele kanttekeningen wagen.

a) Op het standpunt van prof. v. d. Schuit staande, stelt men het dus zóó: de z.g. vrijgemaakte kerken veroordeelen 1892, en de Christelijke Gereformeerde Kerken veroordeelen 1944;

b) deze laatste inmers zeggen niet maar: het kán ook anders, doch bovendien — nog steeds volgens prof. v. d. Schuit: het móet ook anders; en dát betekent dus een veroordeeling;

c) als ik het dus goed begrepen heb, en anders wil ik het graag vernemen, om het meteen door te geven, verlangt prof. v. d. Schuit dat óf van een samenkomen van onze kerken met de Chr. Geref. kerken niets komt, óf dit samenkomen worde afhankelijk gesteld van de conditie van een veroordeeling, ook door ons, die het dan in 1944 glad verkeerd gedaan hebben, van 1944; ik zal wel niet mogen aannemen, dat prof. v. d. Schuit theoretisch óók nog de mogelijkheid in reserve houdt, dat 1892 gemeenschappelijk veroordeeld wordt; immers: hij spreekt van een „begin-sel“. Volgens hem is door een artikeltje van een zekeren K. S. het „begin-sel“ der Christelijke Gereformeerde Kerken veroordeeld. En hij heeft dat artikeltje van K. S., particulier krantenmannetje, vereenzelvigd met het „standpunt der Vrijgemaakte kerken“.

d) Nu vind ik het altijd prettig, als iemand van oordeel is, dat mijn particuliere mening een goede weergave is van het standpunt van De Gereformeerde Kerken in Nederland. Zelfs vind ik het wel leuk voor een synodocratisch penvoerder, dr H. N. Ridderbos, die zoo tegen Pinksteren nog weer eens oude koelen, maar dan helemaal geretoucheerd, uit de sloot haalt, ten onrechte vertellende, dat we heden zóó, morgen anders redeneeren tegen de Christelijke Gereformeerden. Hij heeft er maar een klein beetje van begrepen.

e) Maar verder gaat mijn tevredenheidsgevoel voor het oogenblik niet. Want ik begrijp niet alles van wat hier gezegd wordt. Ik lees daar iets van „het beginsel der Christelijke Gereformeerde Kerken“. Wat is dat? Voor me zelf ben ik met het woord „begin-sel“ liefst wat zuinig; ik geloof, dat men vaak er een beetje al te vlot mee-gewerkt heeft. En als ik van het woord „begin-sel“ een definitie zou hebben te geven, dan ware een brochure geen overbodigheid. Reeds daaruit begrijpt men, dat mijn artikel van 21 April geen veroordeeling van eenig beginsel der

Chr. Geref. kerken bedoeld kán hebben. Ik geloof niet, dat deze kerken zulk een beginsel erop nahouden. Ik geloof ook niet, dat prof. v. d. Schuit het uit officiële stukken zijner kerken kan laten spreken, nog wel als „het beginsel“.

f) We moeten intusschen elkaar geen vliegen afvagen. Misschien heeft prof. v. d. Schuit het oog op wat omstreeks 1892 wel eens genoemd is „het beginsel van de Chr. Geref. Kerk“ (van 1834), of „het beginsel van Ulrum. Goed, dan praten we daarover. In zijn brochure „Bij wie de Schuld?“ geeft docent F. P. L. C. van Lingen zijn antwoord op de brochure „Scheurmakerij of niet?“ Van Lingen, bl. 22, schrijft tegenover ds Alting (één der schrijvers van „Scheurmakerij of niet?“):

„Niet ik, maar ds A. veroordeelt het beginsel van Ulrum“.

Blijkbaar doelt Van Lingen hier op wat Alting schreef in zijn bijdrage, bl. 46/7:

„De Acte van Wederkeering zegt: ondergeteekenden verklaren tevens gemeenschap te willen uitoefenen met alle ware Gereformeerde ledematen, en zich te willen vereenigen met alle op Gods onfeilbaar Woord gegronde vergadering, aan wat plaats God dezelve ook vereenigd heeft“ enz.

Op bl. 48 noemt Alting dit: „het beginsel van Ulrum“.

Mocht prof. v. d. Schuit terzake van de vraag, wat „het beginsel der Chr. Geref. Kerken“ is, het met Van Lingen eens zijn, dan verklaar ik rustig: noem mij één uittaling van mijn hand, waarin ik dit „begin-sel“ weerspreek, en ik zal ze herroepen. Ik geloof intusschen, dat coll. v. d. Schuit zulk een uittaling van mijn hand nergens zal kunnen vinden.

g) Overigens moet ik blijven waarschuwen tegen een al te vlot spreken van „begin-selen“. Ik meen, dat de Chr. Geref. pers (evenals die van een deel der gereformeerde) wel eens een beetje minder goed te spreken was over het woord „begin-selen“, toen de Vrije Universiteit het ging gebruiken. De Vrije Universiteit heeft trouwens van de formulering dezer „begin-selen“ niet veel terecht gebracht. Er is in de dagen van 1892 van beide kanten wat al te gemakkelijk van „begin-selen“ gepraat. Van Lingen in zijn „Korte Verantwoording van de getrouw geblevene leden der Chr. Geref. Kerk“, bl. 17, haalt een uitspraak der „Doleerende Synode“ aan, die het ook al heeft over

„het BEGINSEL, dat de methode van Separatie en Doleantie beiderzijds voor eigene rekening worde gelaten“.

Daar is dus „begin-sel“ ineens weer wat anders. Dr A. Kuiper (Separatie en Doleantie, 69), verklaart, dat voor de Chr. Gereformeerden de predikantsopleiding „geen quaestie van beginsel“ raakt; en toch is het woord „begin-sel“ wel van die zijde gebruikt. Laat men liever naar de belijdenis teruggaan en niet zichzelf dwingen, later in te slikken wat eerst „begin-sel“ genoemd is; Kuiper zelf heeft er ook last genoeg van gehad, dat hij zoo moest retireeren („het beginsel“ van het huismanskiesrecht b.v.).

h) Maar prof. v. d. Schuit wijst naar het verleden zelf der Chr. Geref. Kerken. Hij zegt: In 1892 waren „meningsverschillen“ reeds uitgesproken tot „leergeschillen“ die de Chr. Geref. Kerken en de Doleerende kerken van elkander scheidden. Door met de vereeniging van 1892 niet mee te gaan, hebben de Chr. Geref. Kerken gezegd: het moet anders..... dan K. S. in 1951 schreef in het Reformatie-nummer van 21 April, bladzij 242, kolom 3, alinea 7, sub a.

i. Maar wie bewijst nu, dat de Chr. Geref. kerken een „begin-sel“ gemaakt hebben van alles wat in 1892 gedaan is? Een beginsel? Maar het blijkt, dat de huidige Chr. Geref. kerken hebben losgelaten meer dan één punt, dat in 1892 als sjibboleth uitgeroepen is. De bewijzen geef ik straks. Nu al vraag ik: als het

ééne lid van het dadencomplex van 1892 nooit tot beginsel gemaakt is, waarom mag dan het andere wel tot „begin-sel“ verheven worden? Dat ware willekeur, als ik het deed, doch ook als prof. v. d. Schuit het zou doen. Alleen de Chr. Geref. kerken van heden ZOUDEN een keus kunnen doen, zeggende: uit het dadencomplex van 1892 gaan we in 1951 of later een keus doen: het ééne „begin-sel“ noemende, het andere niet. Ik zeg dit, niet om prof. v. d. Schuit te bestrijden, doch om hem en mij te doen zien: kom, de lente kón wel eens in het land zijn, laten we niet meer ijs aan wezig noemen dan er volstrekt zeker is.

j. In zijn „Korte Verantwoording van de getrouw geblevene Leden“, bl. 9, herinnert Docent Van Lingen aan wat hij schreef in „Waarom wij Christ. Geref. willen blijven“. Wat iemand twee keer schrijft, is hem dus niet een bagatel geweest. Hij schreef dan en herschrijft (inzake 1892):

„Men riep om eenheid en in den naam zelfs moest de gedeeldheid uitkomen, daar men sprak niet van „ééne Kerk“, maar van „Kerken““.

Ik ontleed dit niet. Ik hoef dat ook niet te doen. Was dat „begin-sel“? Ik zeg: neen. Want op het oogenblik heeten de Chr. Geref. kerken net zoo goed als wij „Kerken“. Wie maakt nu uit, wat wel en wat niet beginsel der Chr. Geref. kerken is?

k) Van Lingen zegt (bl. 10): „Met het afstaan van dien naam (Chr. Geref. Kerk, enkelvoud, K. S.) was op den schoot der vleklende Delila de laatste haarlok van den krachten, Gode gewijden Simson gevallen“. Beginsel? Neen — want later zei men: dat meervoud (kerken) was toch wel goed; blijkbaar heeft men op dit punt voor nazieërshaar aangezien wat toch wel onder de schaar van een behoorlijken kapper mocht vallen.

l) Van Lingen vervolgt, bl. 15:

„Voor de „hoogere politiek“ zooals Prof. De Cock het noemde, stond het doodschuldige reglement van 1869 in den weg.... Het gelukte. Blijkbaar begrepen de Christ. Geref. niet, wat dat TER ZIJDE STELLEN ook met het oog op het bezit der goederen beteekende. Verblind gaven ze toe“.

Tot zoover citaat. Is dit nu een „begin-sel“? Wel-neen, het reglement van 1869 is toch nu óók van de baan?

m) Van Lingen, 17, schrijft:

„Geen standpunt der Doleantie verloochenen, of dat der Separatie huldigen. Hoe dat saam kan gaan, begripte wie het kan!“

Tot zoover citaat. Maar ik ben blij, dat prof. v. d. Schuit boven zijn artikel de vraag plaatste: „Kan het ook anders?“ Want dat het anders kan dan het bij de Afscheiding toegegaan is, erkent de Acte van Afscheiding zelf bij voorbaat (in de hierboven aangehaalde woorden). Want het is reeds in 1834 en volgende jaren lang niet overal zóó gegaan als in Ulrum. Dat kan niet. Kan het ook anders? Het kan op duizend manieren. Want in elke vrijmaking hangt de manier van de daad van den één voor een deel af van de manier van het optreden van den ander. Wie een vrijmaking naar één vast model wil, moet maar naar huis gaan: hij is een verongelukt artiest. Lees maar eens F. M. ten Hoor, Afscheiding en Doleantie, 1890, 57 v., vergeleken met Van Lingen, a.w. 12.

n) Van Lingen, 19, schrijft:

„Ware de Christ. Geref. Kerk geweest wat zij moest zijn, zij had zeker nooit de Nederduitsch Geref. Kerk voor eene ware Kerk erkend“.

Was ook dat een „begin-sel“? Maar ik herinner me uit „De Welker“ van prof. van der Schuit uittalingen, die inzake de „erkenning als ware kerk“ anders spreken dan deze „Verantwoording van de trouw geblevenen van 1892“.

o) Van Lingen, 22, zijn bezwaren tegen de doleerenden uitende, zegt:

Sexuele voorlichting in het gezin

Natuurlijk komen kinderen met vragen. En ook met vragen, zooals in den tijd van de seksuele nieuwsgierigheid, waartegen de ouders en verdere opvoeders, corrigeerend op moeten treden. Kleine kinderen komen vaak reeds tot moeder met dood-onschuldige vragen, naar aanleiding van wat ze om zich heen, b.v. op straat zien. Wat ouderen komen met vragen als ik reeds noemde.

Moeten vader en moeder, en ook de leiders van onze knapen- en meisjesverenigingen, nu op al zulke vragen volledig ingaan? En altijd volledig tekst en uitleg geven? Ik ben van overtuiging van niet. Maar ze moeten wél eerlijk zijn. Ze moeten, vooral de reeds wat oudere kinderen niet afschepen met smoesjes, als de bekende „roode kool“, e.d. Maar eerlijk zijn, beteekent ook niet: altijd de volle waarheid zeggen! Men antwoorde toch nooit boven het bevattingsvermogen van het desbetreffende kind.

Ik denk in dit verband steeds weer aan dat fijne, oprechte en toch zoo verbergende antwoord,

dat Abraham gaf, toen hij Izak moest gaan offeren; toen deze hem vroeg naar het „lam ten offer“..... Toen zei Abraham niet, volkomen eerlijk, maar plompverloren: „Izak, jij bent dat lam; ik moet jou zoo dadelijk gaan slachten!“ Neen, maar hij antwoordde hem, liefdevol, maar verbergend en toch ook volkomen oprecht: „De Heere zal zichzelf een lam ten offer voorzien, mijn zoon!“ (Gen. 22).

Ouders moeten dan ook tot hun opgroeiende kinderen kunnen zeggen: „Kind, dat kun je nu nog niet verstaan en begrijpen; dat zal vader of moeder je later, als je wat ouder bent, wel eens uitleggen“. Als de omgang tusschen ouders en kinderen, en ook tusschen jeugdleiders en kinderen, altijd eerlijk, open en oprecht is, zullen de kinderen zulk een antwoord accepteren; en niet taxeeren als een goedkoop dooddoener.

Bij zulk een opvoeding zal het ook geen bezwaar ontmoeten, dat aan tafel de Bijbel in zijn geheel gelezen wordt. Ik noem hier weer maar eerst „aan tafel“, vóór de jeugdvereniging.

Ik acht het een groot gevaar, wanneer dit niet geschiedt; wanneer vader, uit een zekere, en ik zeg er direct bij: valsche schaamte, bepaalde gedeelten niet dúrfte te lezen. Want dan is er heel wat niet in orde.

Ten eerste verstaat vader den Bijbel dan niet goed. Want, en daar moeten we toch wel vóór alles den nadruk op leggen, de Bijbel geeft in het minst geen schunnige verhaaltjes, die niet door den beugel kunnen, en die een fatsoenlijk (!) mensch de kleuren naar de wangen doen jagen. En toch wordt zulk een goddeloos idee, juist door dat overslaan van die gedeelten, er bij de jeugd (ik neem direct aan: volkomen onbedoeld), haast ongemerkt ingeslepen. Zooals immers alles, wat met het seksuele samenhangt, ook in het leven van elken dag, haast vanzelfsprekend, tot de sfeer van het „minder-nette“ gerekend wordt. Maar..... Gods Woord is, in geen enkel opzicht en in geen enkel onderdeel, ook niet tot in het kleinste, ook maar in het geringste „minder net“. Dat Woord is, evenals Hij, van Wien het uitgegaan is, volmaakt heilig en rein en smetteloos! Die Bijbel is, in al zijn onderdeelen, altijd het Boek, dat ons den weg ter zaligheid wijst! Dat ons dus nooit in een onreine sfeer kán brengen. Als na de lezing van dat Woord een onreine sfeer zou ontstaan, dan kan dat nooit komen dóór de lezing van dat Woord; maar dan zit de oorzaak, de zonde altijd in hem, die leest, en die hoort!

Daarom is het dan ook, en dit als ten tweede, in heel veel van zulke gevallen, met vader en moeder

„Wij (dat was nog nee hoofddoorversteit-professor voor... daar...“

Tot zoover een hoofdevenement van wat onderwerd. Ik neem dan ze de ook elkens

p) Wij sel der ding van muleeren. geformulemen operken. Lieve belijdenis, papier-gesden moet.

voor een knapheld voorganger. Zij kunnen Want hier de één koer zegt m. Er is ook zeurd in over een gen inzake evenmin. „wel een systeem“, don, het en het hee past heele niet van „visaties te maatregelcontra-im-ginselen“, muleerd.

We zullen v. d. Schuit ken. Dan

Onze be-de hoogne belijdenis een onbedmet als gstand tussstand te zeggen: „feite n zelfde do-situatietee het result

Dáárom van het F mer spree t fijne

wil, dat d leven. Dik making h juist a tekening situatie f blijkens zij pen hebbe tmeer nu deputaten lichters, e

zelf niet i het sexue goede spon gen, waar zij ze móg gen, waar gen doen. men, dat s lijk met h en dúrven dan ook b woordighe Maar z knoei; en r

Ik wees des Heeren ten zijn t ergste. De zeg nogma verduister Maar oc bezwaren gewoonste deren aan reeds wat